מי השלוח — שמיני

וַיִּקְחוּ בְנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחְתָּתוֹ וְגוֹ' וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם. הִנֵּה כָּל חֻטְאֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה הֵם לְהוֹרוֹת דִּבְרֵי תוֹרָה לִכְלַל יִשְׂרָאֵל כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (ע"ז ד':) לֹא עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל אֶלָּא לִיתֵּן פִּתְחוֹן פֶּה לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְכוּ' לֹא דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וְכוּ' שֶׁאִם חָטָא יָחִיד אוֹמְרִים לוֹ כַּלֵּךְ אֵצֶל יָחִיד וְאִם חָטְאוּ צִבּוּר אוֹמְרִים לָהֶן כַּלֵּךְ אֵצֶל צִבּוּר. וְכֵן עִנְיַן נָדָב וַאֲבִיהוּא הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה הוּא לְהוֹרוֹת יִרְאָה לַיָּחִיד, שֶׁאַף שֶׁהֵם הָיוּ נְקִיִּים אַגַּב אִמָּם כִּי הָיְתָה אֲחוֹת נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא מַלְכוּת בֵּית דָּוִד, וּמֶלֶךְ פּוֹרֵץ גָּדֵר, יַעַן שֶׁהוּא בָּטוּחַ שֶׁרְצוֹנוֹ הוּא רְצוֹן הַשי"ת, לָכֵן הָיָה לָהֶם תַּקּוּפוּת לִסְמוֹךְ עַל רְצוֹנָם שֶׁבֶּטַח הוּא מֵהַשי"ת, אָכֵן בָּזֶה הֵרָאָה הַשי"ת שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה הָאָדָם שׁוּם דָּבָר בִּלְתִּי כְּשֶׁמְּבָרְרוֹ שִׁבְעָתַיִם.

יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ וְגוֹ'. הַיְינוּ שֶׁמְּחַמַּת שֶׁמִּדַּת אַהֲרֹן הָיָה לֶאֱהוֹב מְאֹד אֶת יִשְׂרָאֵל וּמְגוֹדֶל אַהֲבָה יָכוֹל לְפַעֲמִים לַעֲנוֹשׁ אֶת אֶחָד, כְּמוֹ אָב הַמַּעֲנִישׁ אֶת בְּנוֹ אֲהוּבוֹ מִפְּנֵי גּוֹדֶל אַהֲבָה, וְלָכֵן נֶאֱסַר לוֹ שְׁתִיַּת יַיִן כִּי מִזֶּה יָכוֹל לָבוֹא לְהַקְפָּדָה, לָכֵן הִזְהִירוֹ שֶׁלֹּא יַקְפִּיד בְּגוֹדֶל אַהֲבָתוֹ.

יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ וְגוֹ'. אִיתָא בַּגְּמָרָא (כריתות י"ג:) אַל תִּשְׁתֵּהוּ כְּדֶרֶךְ שִׁכְרוּתוֹ. כִּי עִנְיַן שִׁכּוֹר הוּא שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַשי"ת כִּי נִטְרָד דַּעְתּוֹ וְאֵין לוֹ בִּינָה, וְלָכֵן הַכֹּהֵן אָסוּר לִשְׁתּוֹת דֶּרֶךְ שִׁכְרוּתוֹ כִּי הַכֹּהֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּמִיד בְּיִרְאָה וּבְדַעַת כִּדְכְתִיב (מלאכי ב',ה') "וָאֶתְּנֵם לוֹ מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי וְגוֹ' כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת" וְגוֹ' אֲבָל בְּשֶׁבֶט יְהוּדָה נֶאֱמְרוּ כָּל בְּרָכוֹת בְּיַיִן (בראשית מ"ט,י"א) "אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבוּשׁוֹ וּבְדַם עֲנָבִים סוּתֹה חַכְלִילִי עֵינַיִם מְיַיִן", כִּי שֵׁבֶט יְהוּדָה נִמְשַׁל לַיָּרֵחַ שֶׁלֵּית לֵיהּ מִגַּרְמֵיהּ כְּלוּם כִּדְאִיתָא בַּזה"ק (ויחי רל"ז,.רל"ח.) (ר"ה כ"ה.) שֶׁשֵּׁבֶט יְהוּדָה מַכִּיר תָּמִיד הַכָּרָה מְפֹרֶשֶׁת שֶׁהַכֹּל מֵה' לָכֵן נֶאֱמְרוּ אֲצִלוֹ בְּרָכוֹת בְּיַיִן, כִּי בְּמֶלֶךְ אִיתָא בַּגְּמָרָא (ברכות ל"ד:) "כֵּיוָן שֶׁכָּרַע שׁוּב אֵינוֹ זוֹקֵף" שֶׁכָּל הַכּוֹרֵעַ זוֹקֵף בַּשֵּׁם, אֲבָל הַמֶּלֶךְ אֵינוֹ יָכוֹל לִזְקוֹף בְּעַצְמוֹ עַד שֶׁיְּזַקְּפֵהוּ הַשי"ת, שֶׁעוֹמֵד בְּהִתְבַּטְּלוּת עָצוּם נֶגֶד הַשי"ת, וְלָכֵן אֵינוֹ נִקְרָא אֲצִלוֹ דֶּרֶךְ שִׁכְרוּתוֹ.

וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שֹׂרֻף וַיִּקְצֹף עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן וְגוֹ'. כִּי בֶּאֱמֶת לֹא הָיָה בָּזֶה מַאֲמָר מְפֹרָשׁ שֶׁיֹּאכְלוּהוּ כִּי לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בְּקָדְשֵׁי דּוֹרוֹת הֵיאַךְ לַעֲשׂוֹת, וּכְפִי הַדִּין הָיוּ צְרִיכִים לְהַחְמִיר וְלֹא לְאָכְלוֹ, אָכֵן טַעֲנַת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָיָה "וְאוֹתָהּ נָתַן לָכֶם לָשֵׂאת אֶת עֲוֹן הָעֵדָה", שֶׁבַּדָּבָר הַזֶּה נִמְצָא עִנְיָן עָמוֹק וְיָקָר בַּאֲכִילָתוֹ וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים לְהַחְמִיר בָּזֶה, וְהֵשִׁיב לוֹ אַהֲרֹן שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה עָדִיף כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (ראש השנה כ"ח:) כְּשֶׁלֹּא נָתַתָּ עָבַרְתָּ עַל בַּל תִּגְרַע וְלֹא עָשִׂיתָ מַעֲשֶׂה בְּיָדְךָ כְּשֶׁנָּתַתָּ עָבַרְתָּ עַל בַּל תּוֹסִיף וְעָשִׂיתָ מַעֲשֶׂה בְּיָדְךָ.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם וְגוֹ' זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ. וּלְמַעְלָה מִן הָעִנְיָן כְּתִיב "וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם וַתֵּצֵא אֵשׁ וְגוֹ' וַיַּרְא כָּל הָעָם וַיָּרֹנּוּ וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם". שֶׁמִּזֶּה נִצְמַח הַבְּדָלָה בְּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת, וְזֶה שֶׁמָּצִינוּ בַּגְּמָרָא (חולין נ"ט.) שֶׁשָּׁם כְּתוּבִים כָּל סִימָנֵי חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת אִיתָא שָׁם שֶׁאָמַר לֵיהּ קֵיסָר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא בָּעִינָא דְּאֶחֱזֵי לֵאלֹהַיְכוּ.

אֶת זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כֹּל אֲשֶׁר לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת וְגוֹ'. אִיתָא בַּגְּמָרָא (חולין ס"ו:, נדה נ"א:) כֹּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְכוּ' מִכְּדֵי אֲנַן אַקַּשְׂקֶשֶׂת סָמְכִינַן סְנַפִּיר דִּכְתַב רַחֲמָנָא לָמָּה לִי וְכוּ' מְנָלָן דְּקַשְׂקֶשֶׂת לְבוּשָׁא הוּא דִּכְתִיב (שמואל א' י"ז,ה') "וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ", וְלִכְתּוֹב רַחֲמָנָא קַשְׂקֶשֶׂת וְלֹא בָּעֵי סְנַפִּיר אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ וְכֵן תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל (ישעיה מ"ב,כ"א) "יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר", הָעִנְיָן בָּזֶה כִּי קַשְׂקֶשֶׂת הוּא כְּמוֹ עַיִן שֶׁמְּרַמֵּז עַל אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁעֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת בַּכֹּל, וְעִנְיַן סְנַפִּיר הוּא כְּאוֹת זַיִן שֶׁרוֹמֵז עַל יִרְאָה כִּי שְׁמוֹ מוֹכִיחַ עָלָיו זִיוּן וְכִדְאִיתָא בַּזה"ק (בשלח נ"ד.) מַאן זַיִן דָּא (ישעי' ל"ד,ו') "חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם", שְׁאוֹת זַיִן הוּא כְּמוֹ תְּמוּנַת

פַּטִּישׁ, וְזֶה כַּוָּנַת אָז שֶׁכָּתוּב כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁאָלַף רוֹכֵב עַל זַיִן כִּדְאִיתָא בַּזה"ק (שם), וְאִיתָא בַּגְּמָרָא (ברכות מ':) אָמַר רַב כָּל בְּרָכָה שֶׁאֵין בָּהּ הַזְכָּרַת הַשֵּׁם, הַיְינוּ שֶׁיַּכִּיר שֶׁהַשי"ת הִמְצִיא זֹאת מֵאַיִן לְיֵשׁ וְהַשי"ת בָּרָא אוֹתָהּ, וְעַל זֶה מְרַמֵּז שֵׁם הַוָיָה בָּרוּךְ הוּא, וְזֶה גַּם כֵּן עִנְיַן קַשְׁקֶשֶׁת. וְאֵין בָּהּ מַלְכוּת, הוּא מוֹסִיף עַל זֶה שֶׁיַּכִּיר שֶׁאֲפִילּוּ אַחַר שֶׁבָּרָא הַשי"ת מֵאַיִן לְיֵשׁ וְנָתַן לָאָדָם, מִכָּל מָקוֹם כֻּלָּם בְּיָדוֹ וּבִרְשׁוּתוֹ הוּא מֶלֶךְ גַּם עַתָּה עַל זֶה, וְזֶה הוּא עִנְיַן סְנַפִּיר שֶׁרוֹמֵז עַל יְרָאָה שֶׁאֲפִילּוּ בְּעֵת שֶׁהוּא בְּיַד הָאָדָם גַּם אָז הוּא בְּיַד הַשי"ת, וְזֶה שֶׁמַּקְשֶׁה בַּגְּמָרָא שֶׁאַחַר שֶׁכָּתוּב קַשְׁקֶשֶׁת שֶׁרוֹמֵז עַל הִתְגַּלּוּת הַשֵּׁם הַוָיָה בָּרוּךְ הוּא שֶׁזֶּה הִיא עִנְיַן קַשְׁקֶשֶׁת שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁהַשי"ת מְהַוֶּה הַכֹּל בָּעוֹלָם הוּא דַּי וְלָמָּה לְמִיכְתַּב סְנַפִּיר, וּמְשַׁנֵּי הַגְּמָרָא יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר, מִפְּנֵי שֶׁהַשי"ת אוֹהֵב אוֹתָנוּ אַהֲבָה גְּמוּרָה וּמַדְרִיךְ אוֹתָנוּ בִּשְׁלֵימוּת שֶׁאֲנַחְנוּ נֵדַע שֶׁה' הוּא מְקַדֵּשׁ אוֹתָנוּ וְלָדַעַת בְּאֵיזֶה דָּבָר אָנוּ נֶאֱחָזִים בְּהַשי"ת בִּפְנִימִיּוּת, לָכֵן גִּילָה לְיִשְׂרָאֵל עִנְיַן סְנַפִּיר שֶׁהוּא מַלְכוּת, שֶׁאַף אַחַר הַבְּרִיאָה הַכֹּל הוּא בְּיָדוֹ, כִּי כֵן דֶּרֶךְ הָאוֹהֵב הַנֶּאֱמָן שֶׁמְּפָרֵשׁ כָּל הַפֵּירוּשׁ שֶׁאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ.

אֶת זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כֹּל אֲשֶׁר לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת. אִיתָא בַּגְּמָרָא (חולין ס"ו:, נדה נ"א:) כֹּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְכוּ' מִכְּדֵי אֲנַן אַקַּשְׂקֶשֶׂת סַמְכִינַן סְנַפִּיר דִּכְתַב רַחְמָנָא לָמָּה לִי וְכוּ' מְנָלָן דְּקַשְׂקֶשֶׂת לְבוּשָׁא הוּא דִּכְתִיב (ש"א י"ז,ה') "וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ", וְלִכְתֹּב רַחְמָנָא קַשְׂקֶשֶׂת וְלֹא בָּעֵי סְנַפִּיר אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ וְכֵן תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל (ישעיה מ"ב,כ"א) "יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר". עִנְיַן וַיַּאְדֵּר מוֹרֶה עַל דָּבָר שֶׁמְּמֵילָא נֵדַע אוֹתוֹ וּמִכָּל מָקוֹם כָּתְבָה הַתּוֹרָה מְפָרֵשׁ כְּדֵי לְהַאְדִּיר שֶׁהַשי"ת רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה מְפֹרָשׁ לָדַעַת הָאָדָם שֶׁהַשי"ת מְקַדְּשׁוֹ, שֶׁמַּה שֶּׁנִּקְבַּע בְּלֵב הָאָדָם דִּבְרֵי תּוֹרָה לַאֲמִיתָּם זֶה נִקְרָא "יַגְדִּיל תּוֹרָה", וּמַה שֶּׁבִּכֹּחַ הָאָדָם לְהוֹצִיאָם לַפֹּעַל זֶה נִקְרָא "וַיַּאְדִּיר", אַף שֶׁבֶּטַח אִם יֵשׁ בְּלֵב הָאָדָם דִּבְרֵי תּוֹרָה בֶּטַח יוֹצִיאָם לַפֹּעַל מִכָּל מָקוֹם הַשי"ת מְפָרֵשׁ זֶה יוֹתֵר, וְזֶה מוֹרֶה עִנְיַן סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת, קַשְׂקֶשֶׂת הוּא דִּבְרֵי תּוֹרָה קְבוּעִים וַאֲמִיתִּים שֶׁיֵּשׁ בְּלֵב הָאָדָם, וְזֶה שֶׁאִיתָא בַּגְּמָרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ", שֶׁבְּסִימָנֵי טָהֳרָה מוֹרֶה זֹאת עַל מַה שֶּׁבֶּטַח יֵשׁ בְּלֵב הָאָדָם דִּבְרֵי תּוֹרָה, וּסְנַפִּיר נִקְרָא זֶה שֶׁפּוֹרֵחַ וְשָׁט בּוֹ, וְהַיְינוּ שֶׁמּוֹצִיא אֶת הַדִּבְרֵי תּוֹרָה לַפֹּעַל, וְאַף שֶׁכֹּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַשְׂקֶשֶׂת יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר, מִכָּל מָקוֹם הַשי"ת רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה "וַיַּאְדִּיר", שֶׁהַשי"ת מַצְלִיחוֹ בָּזֶה שֶׁיּוֹצִיא אֶת הַדִּבְרֵי תּוֹרָה לַפֹּעַל וְיִהְיֶה מְפֹרָשׁ לְנֶגֶד עֵינָיו לָדַעַת "כִּי אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם", וְכָל מַה שֶּׁעֲשָׂה הָאָדָם לְהַאְדִּיר דִּבְרֵי תּוֹרָה וּלְהוֹצִיאָם לַפֹּעַל, יָאִיר לוֹ הַשי"ת מִפְּנֵי מָה יַרְעִים וְיַרְעִישׁ בְּלִבּוֹ לְהוֹצִיא דְּבַר תּוֹרָה לַפֹּעַל, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּלִבּוֹ בְּקִבְיעוּת דִּבְרֵי תּוֹרָה מִפְּנֵי זֶה הוּא רוֹצֶה לְהַאְדִּירָהּ וּלְהוֹצִיאָהּ לַפֹּעַל, וְכִדְאִיתָא בַּזה"ק (תרומה קכ"ח:) וּמְנָא יָדְעִינַן דְּהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ וְשַׁוִּי מְדוֹרֵיהּ בֵּיהּ כַּד חֲמֵינַן דִּרְעוּתָא דְּהַהוּא בַּר נָשׁ לְמִרְדַּף וּלְאִשְׁתַּדָּלָא אֲבַתְרֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלִבֵּיהּ וּבְנַפְשֵׁיהּ וּבִרְעוּתֵיהּ, וְזֶה שֶׁהַשי"ת מֵאִיר לוֹ שֶׁמִּפְּנֵי זֶה רוֹצֶה לְהַאְדִּיר דִּבְרֵי תּוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁהַשי"ת שׁוֹכֵן בּוֹ וְיֵשׁ בְּלִבּוֹ דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּקִבְיעוּת.

סִימָנֵי בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת הוּא נֶגֶד יְסוֹד עָפָר, וְעוֹפוֹת הוּא נֶגֶד רוּחַ, וְדָגִים הוּא נֶגֶד מַיִם, וְאַרְבֶּה הוּא נֶגֶד אֵשׁ, וְהוּא לְבָרֵר הַיְסוֹדוֹת שֶׁיִּהְיֶה רַק לִרְצוֹן הַשי"ת.

מַפְרִיס פַּרְסָה. פַּרְסָה בְּגִימַטְרִיָּא מֹשֶׁה, שֶׁהַחָכְמָה יַפְרִיס לִבְלִי יְמַהֵר וְכִדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (רבה חקת פי"ט, ג') כָּךְ הָיְתָה חָכְמָה גְּדוֹלָה לִשְׁלֹמֹה.

סִימָנֵי עוֹף טָהוֹר שֶׁאֵינוֹ דּוֹרֵס וְאוֹכֵל. הָעִנְיָן בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ל"ה,י"א) "מַלְּפֵנוּ מִבַּהֲמוֹת אָרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם יְחַכְּמֵנוּ", הַיְינוּ שֶׁמִּכָּל הַבְּרוּאִים נִלְמַד לְקַדֵּשׁ עַצְמֵינוּ בַּמּוּתָּר לָנוּ, וְזֶה הוּא הַסִּימָן בְּעוֹף טָהוֹר שֶׁעוֹמֵד מִנֶּגֶד וְאֵינוֹ דּוֹרֵס בְּרַגְלוֹ, וְכֵן יִלְמַד הָאָדָם שֶׁבַּל יִהְיֶה מְשֻׁקָּע בְּשׁוּם תַּאֲוָה וְיַכִּיר שֶׁעַל כָּל מוֹצָא פִּי ה' יִחְיֶה הָאָדָם, וּבַאֲכִילָתוֹ יִהְיֶה כְּמוֹ זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה', וְכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֶּדֶר עֶרְוָה אַתָּה מוֹצֵא קְדֻשָּׁה.